ker so hrvaški tovariši pripravljeni, preskrbeti slovenskemu učiteljstvu vse mogoče udobnosti.

Vsa podrobna pojasnila o tem tečaju daje radevolje dr. Ante Cividini, donjogradska gimnazija v Zagrebu.

Hrvaškemu učiteljstvu naše iskrene čestitke in mnogo uspeha!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca aprila **K 116.541·60.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od ½2.—½3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

40letnica Učiteljskega društva za celjski okraj.

Že dolgo ni bilo tako lepega učiteljskega slavja kakor povodom proslave 40 letnice „Učit. društva za celjski okraj“ v Št. Juriju ob j. ž. v četrtek, 5. t. m. Bil je to eden najkrasnejših praznikov v učiteljskem trudapolnem življenju, dan veselja, ki ostane vsakemu udeležencu v najlepšem spominu.

Prvi jutranji vlaki so z juga in severa pripeljali v Št. Jurij ob j. ž. lepo število tovarišev in tovarišic. Pod vodstvom živinozdravnika gospoda Uršiča in tajnika gospoda Drofenika si je učiteljstvo ogledalo vzorno napravo šentjurske mlekarne, obenem je tudi videlo sterilizovanje mleka. Mlado podjetje se čvrsto razvija, znamenje, da je v rokah delavnih, požrtvovalnih mož. Želimo naprednemu podjetju mnogo uspeha, obenem ga pa tudi vsakomur najtopleje priporočamo.

Ob 9. uri dopoldne pa se je učiteljstvo zbralo pred slovensko kmetijsko šolo. Ravnatelj gospod Bellé in kmetijski strok. učitelj Zidanšek sta blagohotno razkazovala vso napravo. Če je to tudi le trohica, ki so jo bili prisiljeni dati gospodje deželni očetje slovenskemu narodu na Štajerskem, vendar človeka veseli, da smo si štajerski Slovenci vsaj toliko priborili in da so prišli v Gradcu do spoznanja, da tudi mi hočemo več izobrazbe — pa v svojem jeziku. Pod vodstvom takih izbornih moči bo slovenska kmetijska šola pač lepo procvitala. Gospodu ravnatelju, kakor tudi strokovnemu učitelju Zidanšku izrekamo tem potom najlepšo zahvalo za njiju požrtvovalno razkazovanje.

Ob 11. uri se je pričelo slavnostno zborovanje v šentjurski šolski palači. Že lepi, moderni, zračni prostori šolske palače so vsakega udeleženca napolnili s slavnostnim razpoloženjem, ki se je še povečalo, ko je vstopil v polno nabito šolsko sobo (za bodoče pripravljenega) 5. razreda. 110 udeležencev je napolnilo šolsko sobo do zadnjega kotička.

Upravitelj ginjen nad tako krasno udeležbo je otvoril zborovanje predsednik celjskega učiteljskega društva, tov. Fran Brinar. Pred vsem je pozdravil „Benjamina“ med mlajšimi učiteljskimi društvi, krvnega brata celjskega učit. društva, laško učiteljsko društvo in njega vrlega predsednika tov. Gnusa, Pozdravil je nadalje šmarsko-rogaško učiteljsko društvo, ki se je skoraj polnoštevilno udeležilo slavja, nadalje zastopnika savinjskega učit. društva tov. Rada Tušaka, zastopnico slovenjebistriškega učit. društva tovarišico Hinterlechnerjevo iz Poljčan, zastopnici konjiškega učit. društva tovarišici Pavličevo in Stegenškovo. — Pozdravil je dalje zastopnika izvrševalnega odbora Narodne stranke dr. Kalana, zastopnika akademične napredne mladine, predsednika „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ tov. nadučitelja Rajšpa in njega tajnika tov. Šijanca iz Gornjega grada, zastopnika šentjurske napredne mladine gg. Ferleža in Drofenika.

Pismeno je pozdravil slavje tudi c. kr. nadzornik in c. kr. učitelj na učiteljišču v Mariboru ter član našega društva tov. Schmoranzer Tovariš nadučitelj Sivka je v imenu učiteljstva in kraj. šol. sveta šentjurskega pozdravil zborovalce, kličoč jim „Dobro došli!“

V imenu odbora Narodne stranke želi g. dr. Kalan ob 40letnici celjskega učit. društva slovenskemu učiteljstvu, da bi kot pionirji prosvete razbili temo v slovenskem narodu, tako kakor je nekoč pruski „Schulmeister“ pri kralj. Gradcu premagal Avstrijce, želi dalje, da bi med Narodno stranko in učiteljstvom, ki se je vedno borilo za napredno idejo, ostalo vedno tako dobro razmerje. — Predsednik „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ tov. Rajšp je v svojem krasnem govoru omenjal, da je 40 let v človeškem življenju dolga doba, a za učit. društvo kakor je celjsko, ne, češ, društvo je mlado in krepko kakor ob svojem rojstvu, doseglo je s svojim vztrajnim delom ne le svoj namen, ampak ga je celo prekoračilo, zakaj društvo ni bilo le torišče, ampak vodnik in svetovalec vsemu štajerskemu, da, celo vsemu slovenskemu učiteljstvu. V tem društvu se je porodila ideja „Zaveze jugoslov. učit. društev“, pa tudi „Zveze“. Kot predsednik „Zveze“ iskreno pozdravlja svojo krepko hčer, želeč, da bodi društvo vedno torišče in ognjišče slovenskega šolstva in teženj učiteljskega stanu.

Nato so se pogovorile še nekatere društvene zadeve, zanimajoče tudi druga učiteljska društva, zlasti dopis „Zveze“ glede poslovnega jezika pri uradnih skupščinah. Po soglasnem sklepu se čimprej skliče shod predsednikov vseh slov. učiteljskih društev, da se na tem pogovori enotna taktika v prej omenjeni zadevi. Predsednik je tudi čestital tov. Arminu Gradišniku na imenovanju za častnega člana „Zveze“. Nato je bil slavnostni govor predsednika tov. Fr. Brinarja.

Preprosto, a pregledno je podal sliko društvenega delovanja celjskega učit. društva tekom 40 let, da smo v duhu živeli vso dobo društvenega delovanja. Saj bi pa tudi težko našli tovariša, ki bi mogel lepše razviti sliko te dolge dobe tako dobro kakor on, ki se z veseljem spominja dni, ko je vstopil pred 20 leti poln idealov kot mlad učitelj v to društvo, ki se ga i danes oklepa z vso silo in vnemo, saj mu budi današnji slavnostni dan sto in sto lepih spominov, ko je v društvu nastopil prvič kot govornik in kjer je preživel toliko krasnih dni. — Ves ta govor priobčimo prihodnjič v celoti.

Na koncu slavnostnega govora je tov. Armin Gradišnik še slikal vse vrline predsednikove, poudarjajoč njegovo vztrajnost in ljubezen do tovarišev. Sklenil je z besedami: „Bog daj procvit celjskemu učit. društvu, ki bodi vedno zaščitnik pravega tovarištva in tovariške ljubavi, ki bodi neustrašen boritelj učiteljske zavednosti. Ohrani nam pa Bog tudi zdajnega predsednika tov. Brinarja!“ Viharno ploskanje.

Ko je še bil tov. Blaž Jurko predaval o autohnizmu Slovanov, je tov. Brinar zaključil oficialni del slavja.

Ob pol 2. uri pop. je bil v dvorani Nendlove gostilnice banket, ki se ga je udeležilo nad 80 oseb. Fina postrežba je vsakega popolnoma zadovoljila, Pri banketu so govorili tov. Fr. Brinar, dr. Milko Hrašovec, tov. Ivan Sorčan in tov. Tomo Kurbus. — Tov. Fran Brinar je prečital kmalu po zborovanju došle brzojavne čestitke, ki so jih poslali: savniško-brežiško učit. društvo, državni poslanec Roblek in dež. poslanec dr. Vekoslav Kukovec, c. kr. nadzornik Supanek, nekdanji predsednik in sedanji častni član Anton Brezovnik, dež. poslanec tov. E. Gangl, nekdanji član društva tov. Kocbek, gornjegrajsko in ljutomersko učit. društvo.

Ob slavnostnih napitnicah in petju tovarišev pevcev je prehitro minil čas. Proti večeru se je mnogo tovarišev odpeljalo, precej pa jih je tudi ostalo pri koncertu, ki ga je vodil tov. Čulek. Koncert je uspel sijajno in moramo tovarišu Čuleku le čestitati na tako lepem uspehu.*

Vsakdo se je vrnil domov poln lepih spominov na ta dan, okrepljen za nadaljno prosvetno delo. Učiteljsko društvo celjsko pa prednjači vsem štajerskim učiteljskim društvom, da bo baš ob svoji 50 letnici stalo krepko kakor danes na braniku za pravo učiteljstva in naroda svojega!

Značilno pismo.

Uskokom v album.

Naš urednik je dobil od prijatelja pismo, kjer stoje tudi te značilne besede: „Kako se Ti godi? Meni slabo; od oktobra sem bil bolan, štiri tedne v postelji, v aprilu sem zopet začel poučevati. Obravnave v deželnem zboru sem čital z veseljem, a niso prinesle ničesar. Oh, ti grdi klerikalci, res nas bodo izstradali. Sila in glad sta nekoliko razredčila naše vrste, upam, da smo sedaj čisti! Mi pa stojimo in pademo s svojim prepričanjem, pa naj se zgodi, kar hoče! Stradati in trpeti me ne bodo učili, saj sem temu vajen od mladih nog, v boju pa že stokrat preizkušen in dobro utrjen, pa se nič ne bojim!“ — Te moške besede naj čitajo uskoki in — sram jih bodi!

* Glej današnje štajerske vesti! Uredn.

Šola in alkohol.

Šola in alkohol je bila tema, ki jo je obdelal 10letni abstinent, nadučitelj Rudolf Horvat, pri učiteljskem krožku v Zagorju na Notranjskem dne 12. maja 1910. Njegov namen je bil v prvi vrsti ta, tudi svoje tovariše vneti za protialkoholno gibanje med našo šolsko mladino.

V ta namen je navedel najprvo nekoliko zgodovinskih podatkov, potem pa svojo metodo, ki jo uporablja že od začetka šolskega leta 1906/7. z več ali manj ugodnim uspehom. Zanimalo je navzoče tovariše seveda zlastl zadnje. Združil je svoje misli o protialkoholnem delovanju v sledeče teze:

1. Odraslim ljudem in tudi šolski mladini naj o posebnih prilikah govori g. župnik (katehet) o škodljivosti nezmernega uživanja opojnih pijač z ozirom na dušo. Učitelj pa naj priredi poseben roditeljski sestanek, pri katerem naj pojasni veliko škodo, ki jo provzroča alkohol v telesnem in posebe gospodarskem oziru. Govorijo naj grozne številke.

2. Učitelj, ki je obenem občinski odbornik, naj poskrbi, da se uvede, kjer se še ni zgodilo, najvišja občinska naklada na žganje in pivo. (To je dosegel govornik, in si s tem nakopal veliko sovraštvo gostilničarjev.)

3. Učiteljstvo bodi zdržno ali vsaj zmerno pri uživanju opojnih pijač; pa saj nam tudi drugega ne kaže pri teh beraških plačah.

4. Vsak krajni šolski svet nabavi za šolo Weichselbaumovo sliko s popisom, ki ga naj čimprej kateri izmed naših prevajalcev prevede na slovenščino, ako se še ni zgodilo dozdaj.

5. Pri jezikovnem pouku ne čitajmo beril, ki hvalijo pitje, četudi le vino.

6. V računstvu dajajmo prav pogostokrat izračunavati, koliko zapravi pijanec, kolikšno škodo provzroča občinam zaradi zanemarjenja vzgoje svojih otrok, kar je prav dobro izvedel tov. Bernot v knjigi: Stiasny „Učne slike“ za ponavljalno šolo. Opozorimo otroke posebe, koliko denarja se zapravi s pijančevanjem v posameznih deželah. Tako čitamo v „Zlati dobi“ da se je zapravilo lansko leto nad 30 milijonov kron, kateri denar je šel po večini iz dežele. Te številke naj poneso otroci tudi domov, da jih sporočijo staršem; učitelj pa učence izprašuj pozneje, kakšen vtisk so napravile na domače. Zato imej

7. vsaka šola list — mesečnik „Zlata doba“, ki se naroča za 3 K v Ljubljani. Pri tem listu mi je posebno všeč dejstvo, da biča po zasluženju pijančevanje vseh strank in tudi igre, katere se prirejajo po naših „izobraževalnih“ gledališčih.

8. Ker šolarji največ alkoholnih pijač spijejo o priliki cerkvenih shodov (ob žegnanju) in po nekaterih krajih tudi na svoj imendan, opozori učiteljstvo zlasti pred takimi dnevi na škodljivost alkoholovo ter jih izkušaj pridobiti za abstinenco. Seveda se mora to goditi jako previdno, mislim namreč glede obljube. Nikogar se ne smesiliti v to, da se zaveže vzdržati se opojnih pijač. Kdor pa sam od sebe to obljubo stori, naj se ga vpiše v posebni zapisnik, ki se v njem pri reviziji vpisujejo zaznave glede tega, ali je držal obljube ali ne, kateri je bil vzrok, da je ni izpolnil i. dr. To se naj godi po vsakih večjib praznikih, po počitnicah in tudi vmes. (Uvedel sem tak zapisnik že leta 1906, le žal, da ga nisem mogel natančno voditi, ker mi je primanjkovalo časa in pa tudi zaraditega sem ga opustil, ker so bile sčasoma zaznambe preenolične in torej zame brez pomena.) Zato svetujem, da bi se tak zapisnik sicer napravil vsaj za eno leto, v katerega se vpiše popolne zdržnike, dalje one, ki se zaobljubijo, da ne bodo pili žganja in obenem tudi nekadilce. Opozarjam ob tej priliki, da se proti kajenju med šolsko mladino še mnogo premalo deluje! Prelamljalce se naj izbriše iz zapisnika ali vsaj ne navaja več k obljubi!

9. Posebno ugodno priliko nudi učitelju za protialkoholno delovanje predmet prirodoslovje, Ne zabi nobeno leto obravnavati v višjih razredih in v ponavljalni šoli razprave „Alkohol“, ki jo dobiš v A. Maierjevi knjigi „Učne slike“ iz prirodoslovja za III., IV. in V. razred.

10. Pri zgodovinskem pouku omenimo najprej Aleksandra Velikega, ki je moral zaradi nezmernega uživanja alkohola še kot mlad človek v hladni grob; dalje Rimljane, ki so se v poznejši dobi tako pomehkužili zaradi prevelikega pijančevanja, da so izgubili svoje cesarstvo. Nasprotno pa so si pridobili stari Rimljani ravno zaradi svoje zmernosti skoraj ves takrat znani svet. Kot zmerna uživalca alkohola lahko imenujemo Karla Velikega in kralja švedskega, Karla XII.

11. V zemljepisju seznanimo otroke kot najznačilnešje z Indijanci, ki propadajo le zaradi alkokola. Pri Bavarski opozorimo, da se tam zvari in izpije največ piva, ki provzroča tolstosrce, težko sapo in kap. Dalje opomnimo, da mora dežela le zaradi vedno večjega pijančevanja zidati blaznice, hiralnice in ječe. — Kadar poučujemo o severnih mrzlih krajih, omenimo, da žganje ni neobhodno potrebno, da se ubranimo mraza, kar sta zadostno dokazala pogumni mornar Weyprecht in njegov naslednik Frithjof Nansen, ki sta prepotovala najmrzlejše kraje naše zemlje brez vsakega alkohola.

12. Da zadobijo otroci prave pojme o naši zemlji, je jako koristno, da napravljamo z njimi večkrat razne izlete. Pri takih prilikah naj se nikakor ne daje mladini alkohola, tudi vina ne, in takrat naj se ga zdrži še učiteljstvo.

13. Pri obravnavi človeškega telesa uporabljaj tudi Weichselbaumovo sliko, na kateri otrokom lahko pojasniš strašne učinke nezmernega pitja alkoholovega.

14. O priliki tolovadbe povejmo otrokom, da boritelji in turisti ne uživajo nobenega alkohola, kadar se trenirajo; ter da oni vojaki, ki niso užili opojne pijače, bolj vztrajajo na pohodu nego drugi, ki so si ga malo „privoščili“.

15. Da bi bil uspeh protialkoholnega gibanja splošno popolen, bi morala na pomoč priskočiti v prvi vrsti vlada, ki je vsaj toliko storila, da je nam učiteljem zaukazala delovati proti alkoholu. Tako imenovani „Gotenburški sistem“ bi se pa pri nas jako težko izvedel. Le da je slika celotna, ga omenjam. V Gotenburgu na Švedskem se je pred več leti ustanovilo človekoljubno društvo, ki je zbiralo denar in potem v mestu pokupilo vse žganjarske koncesije, ki jih je potem pod prav težkimi pogoji in v majhnem številu zopet oddajalo. Ta sistem so kmalu potem posnemala druga mesta v Škandinaviji in na Finskem v Rusiji. Uspeh je bil čudovit; tako je n. pr. Švedija, ki se je poprej imenovala dežela žganjarjev, postala v kratkem dežela najtreznejših ljudi. Leta 1829. je prišlo povprečno **46 l** žganja na **vsakega** prebivalca, a leta 1888. le 6·9 l.

Končno še nekaj opazk k našemu, to je zagorskemu šolskemu protialkoholnemu delovanju.

Ker se je na moj predlog začelo delovati z vsemi tu navedenimi sredstvi (takrat je klicala na boj proti alkoholu radikalna „Pišćalka“), je to delovanje v začetku zbudilo splošno pozornost, kakor je že pač navadno pri vsakih novih uredbah. Tako je bilo torej tudi v naši šolski občini. Nekateri so naše prizadevanje hvalili, drugi ga zasmehovali in se mu rogali, posamezni zaslepljenci in med njimi celo nekaj staršev pa so protestirali, češ, kaj naj damo sedaj otrokom piti, kadar delajo na polju, po travnikih in senožetih.

Priredil sem zato roditeljski sestanek in vsem odgovoril, kakor je bilo potrebno, a obenem jih prosil, da naj mladini prizanašajo vsaj z zastrupljevanjem z žganjem.

Takoj pa omenjam, da je naše ljudstvo splošno precej zmerno glede alkohola in ni bilo zato nič posebnih težav odvaditi otroke od vživanja opojnih pijač. Zlasti deklice so se — kakor so mi pripovedovali večkrat starši — prav hrabro držale svoje obljube. Pri tem omenjam, da pristajam popolnoma besedam tov. Dragotina Česnika, da je jako nevarno otroke preveč z obljubami nagovarjati, ker bi